

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

Bekkjarvik, 14. april 2011

Vår ref.: Hans Runshaug

Deres ref.: 200601881- /CGR

Høringssvar - forslag til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden.

Sjøtroll Havbruk AS viser til forslag til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden datert 16. februar 2011. Det vises for øvrig til høringssvar fra FHL.

Sjøtroll Havbruk AS ønsker i det følgende å redegjøre nærmere for de konsekvenser den foreslåtte Hardangerfjordforskriften har i relasjon til selskapets virksomhet, og ikke minst gi vår tilslutning til kravet om konsekvensutredning fremsatt av FHL og som også et stort antall kommuner og toneangivende organisasjoner i regionen støtter.

Tilslutningen til en konsekvensutredning baserer seg på at de allerede innførte forskrifter må få anledning til å virke over en lengre periode før nye tiltak iverksettes. Effekten av allerede implementerte forskrifter er ikke målt.

Konsekvensene av Hardangerfjordforskriften er omfattende og uavklart. Forslaget til forskrift setter et betydelig antall distriktsarbeidsplasser i fare ved at lønnsom industri kan bli lagt ned. Sammen med havbruksnæringen i regionen krever Sjøtroll at det gjennomføres en konsekvensutredning ved bruk av uavhengig ekspertise. Med bakgrunn i dette er det naturlig at departementet innstiller forskriftsarbeidet inntil en slik utredning foreligger.

Om Sjøtroll Havbruk AS

Sjøtroll Havbruk AS er et av Hordalands største havbruksselskap med 24 matfiskkonsesjoner, en konsesjon relatert til stamfisk, fire settefiskanlegg med en produksjon på åtte mill. smolt, slakteri og foredling i Brandasund i Bømlo kommune med 100 årsverk og foredlingsfabrikk i Tysnes kommune med 32 årsverk. Til sammen er det i dag 250 ansatte i selskapet. Selskapet

har virksomhet i 10 kommuner i Hordaland, og eier 27 % av det norske avlsselskapet SalmoBreed AS som produserer ca. 35-40 mill. røngkorn til laks og ca. seks mill. rognkorn til ørret.

Sjøtroll Havbruk AS eies av Lerøy Seafood Group ASA med 50,71 %, Hardhaus AS/Møgster familien er nest største aksjonær med ca. 48 % av aksjene. Resten eies av andre lokale aksjonærer.

Oppsummering

- Sjøtroll Havbruk aksepterer en midlertidig reell frys på 50.000 tonn stående biomasse i tidligere definerte Hardangerfjorden (hvor Langenuen ikke inngår) og som ivaretar formålet som er nevnt i høringsbrevet: “..å stanse videre oppbygging av produksjonskapasitet innanfor verkeområdet til forskrifta”.
- Sjøtroll vil aktivt arbeide for og samarbeide om en løsning som kan ivareta en rettferdig, målbar og administrerbar løsning for å nå målet.
- Et områdetak på 50 000 t MTB representerer i seg selv en reduksjon av produksjonen i området da dette representerer et nytt biomassetak, i tillegg til lokalitets- og konsern-MTB'er. En rigid og absolutt tolkning av et nytt tak, virker kompliserende og har umuliggjort arbeidet med en løsning som gir en reell frys. 50 000 tonn som områdetak representerer en reduksjon – ikke en frys.
- Et områdetak, som i praksis betyr “konsesjonsnummer-forvaltning”, representerer et nytt regime som forvaltningen ikke har erfaring med og som oppfattes som vanskelig å administrere.
- Slik høringsutkastet til forskriften er formulert, oppfattes 50 000 t som et MTB tak og ikke et tak for stående biomasse. Videre beskrives en løsning som medfører en svært ulik belastning for aktørene i området. I praksis vil 5-6 aktører bære nesten hele byrden.
- Det har vært arbeidet intenst mellom havbruksselskapene for å komme frem til alternative løsninger, etter ønske fra FGD. De ulike tolkningsmulighetene av høringsutkastet kombinert med det absolutte tallet 50 000, har gjort det umulig å løse oppgaven havbruksselskapene i mellom, selv om viljen har vært sterk og samarbeidet godt.
- Parallelt med dette, har det kommet forslag til soner i Nord-Hordaland, Gullestad-rapporten, bekjempelsesplan for lus i sone 6 og 7 i Hardanger i tillegg til nylig innført

soneforskrift, luseforskrift, forskrift om lusekoordineringssoner, PD-plan, etc. Konsekvenser av innførte tiltak og mulige konsekvenser av foreslåtte tiltak, er høyst usikre og i beste fall basert på antagelser og synsing.

- Sjøtroll Havbruk krever – med bakgrunn i overnevnte - en konsekvensutredning av forslaget til Hardangerfjordforskrift før realitetsbehandling og innføring av forskriften.

Nærmere om bakgrunnen for forslaget til Hardangerfjordforskrift

Som betydelig produsent av laks og ørret i regionen deler Sjøtroll tilsynsmyndighetenes ønske om å sikre en bærekraftig fjord, herunder at luseproblemet og andre negative virkninger for de viltlevende bestander reduseres mest mulig. Etter vår oppfatning vil imidlertid forslaget til ny forskrift i betydelig grad ha omfattende og langsiktige negative virkninger for hele regionen. Forslaget tar før øvrig ikke hensyn til eller koordinerer de tiltak som allerede er iverksatt for å oppfylle de formål som er angitt over. Forslaget er heller ikke koordinert med det som eventuelt blir innført etter Gullestad utvalgets rapport.

Det er historisk erfart og dokumentert at omforente mål for bærekraftig utvikling best oppnås når verdiskapning i industri samtidig kan beholdes og utvikles. Nedbygging av etablert industri- og næringsvirksomhet er ekstremt ressurskrevende og det fører lett til endring i fokus som kan være hemmende for bærekraftig industriutvikling.

Sjøtroll er enig i at vekst i Hardangerfjordområdet kan utsettes til man erfarer en tilfredsstillende utvikling i lusebekjempelsen og andre miljøtiltak. En flat utvikling i produksjonen vil kunne oppnås gjennom allerede innførte tiltak.

Høringsforslag med manglende linje og logikk

Det fremgår av høringsbrevet og nettsiden til FKD at formålet med forskriften er å *”stanse vidare oppbygging av produksjonskapasitet innanfor verkeområdet til forskrifta og sikra at det ikkje står meir fisk i fjorden enn det gjorde våren 2008”*. Likevel sier høringsbrevet at *”summen av løyve på selskapsnivå frå oktober 2013 ikkje skal overstige 50.000 tonn MTB noko som innebærer ein reduksjon på 20.000 tonn i forhold til tildelt produksjonskapasitet i fjordsystemet”*.

Vårt tilsvaret er basert på ordlyden i høringsforslaget, som medfører en reduksjon av Sjøtroll Havbruk sitt konsesjonstak i området på 62 %. Konsekvensene som er avdekket så langt er dramatisk for virksomheten og nedslående for lokalsamfunn og kommuner.

Den foreslåtte Hardangerfjordforskriften vil gi både samfunnsmessige og bedriftsmessige negative konsekvenser:

Sentrale momenter:

- Høringsutkastet til Hardangerfjordforskrift representerer forslag til en historisk nedbygging av lønnsom virksomhet i Norge.
- Nedbyggingen bæres i hovedsak av 5-6 aktører og slår derfor svært ulikt ut for selskapene.
- Sjøtroll er en betydelig virksomhet og vil således bli hardt rammet av forskriften.
- For Sjøtroll Havbruk kan i underkant av 100 arbeidsplasser i syv distriktskommuner gå tapt som direkte følge av forskriften.
- Sjøtroll vil komme under kritisk produksjonsvolum til å opprettholde og / eller videreutvikle sin foredlingsvirksomhet med de konsekvenser forskriften vil ha for sysselsettingen ved selskapets fabrikker.
- Den omfattende nedbygging av lønnsom industri begrunnes med formål som å berge villaksen. Det foreliggende forslaget kan ikke underbygges med troverdige og sikre forskningsresultater, og det er bare utført begrensede vurderinger i forhold til hva som gir best kost/nytte forhold i relasjon til miljømål.
- Forskriften kan virke direkte mot sitt formål på både kort sikt og lang sikt.
- Når FKD velger å uttale at en ikke skal pålegge næringen en redusert produksjon, men kun ønsker å "fryse" produksjonen, er det veldig viktig at dette følges opp i praksis. Etter vår vurdering kan den uttalte målsetning kun oppnås ved at Langenuen enten holdes helt utenfor forskriften, eller at det angitte volum minimum økes lik antatt produksjonsvolum i Langenuen.
- Som ansvarlig næringsaktør krever Sjøtroll, sammen med andre havbruksbedrifter, kommuner og organisasjoner i regionen, en tillitsfull konsekvensutredning.

Produksjon I 2009 ble det slaktet ca. 105.000 tonn laks og ørret produsert i Hardanger, Sunnhordland inkludert Langenuen. Produksjonen, utenom Langenuen, er oppnådd uten å overstige 50 000 tonn i stående biomasse.

I 2010 var slaktevolumet 30% lavere pga av nye forskrifter jfr. avsnittet over.

Den fremlagte Hardangerfjordforskriften vil redusere det årlige slaktekvantumet med ytterligere 30.000 tonn. Dette betyr at slaktevolumet i Hardanger, Sunnhordland/ Langenuen vil komme ned på samlet ca. 42.000 tonn pr år fra 2014. Dette er en total nedgang på ca. 63.000 tonn fra 2009-nivå, tilsvarende 60 %.

Overnevnte beregninger bygger på produksjonsdata fra Fiskeridirektoratet, samt innmeldte og godkjente driftsplaner for havbruksbedriftene i det berørte området.

Det er en samlet produksjon tilsvarende ca. 40 konsesjoner som må ut av det berørte fjordsystemet.

Prognoser for de nærmeste årene viser at produksjonen i Hardangerfjord/ Sunnhordlands området vil holde seg på et tilnærmet likt eller lavere nivå for stående biomasse (MTB) og som er et resultat av den innførte soneforskriften om koordinert brakklegging. Om man setter et mål på maksimalt 50 000 tonn stående biomasse, vil dette kunne tilpasses gjennom samarbeid mellom oppdrettere – uten innføring av Hardangerfjordforskriften. Det forutsettes da at Langenuen ikke trekkes inn i definisjonen som et nytt element eller at biomassenivået endres tilsvarende.

For Sjøtroll vil innføring av forskriften føre til en effektiv reduksjon av 10 000 tonn laks/ørret og tap av i underkant 100 arbeidsplasser i selskapet.

Dette gir ringvirkninger til egen stamfisk/rogn produksjon i kommunene Lindås og Osterøy. Videre vil et av fire settefiskanlegg kunne bli nedlagt. Sjøtroll har settefiskanlegg i Fitjar, Tysnes, Kvinnherad og Osterøy. Dette vil medføre tap av 10 arbeidsplasser.

Sjøanlegg i området vil bli redusert fra 9 til 3, med tap av 18 arbeidsplasser.

Foredlingsfabrikk i Tysnes kommune vil rammes særlig hardt og 32 av 32 arbeidsplasser kan gå tapt.

I Bømlo kommune vil Brandasund Fiskeforedling miste 35 av 100 arbeidsplasser gjennom redusert filetproduksjon og lavere slaktevolum.

Til sammen vil forskriften minimum føre til tap av opp mot 100 distriktsarbeidsplasser bare for Sjøtroll sitt vedkommende.

Tidsfaktor

Det er varslet at den nye forskriften skal gjøres gjeldende fra oktober 2013. Vår produksjon planlegges i toårssykluser som er pålagt av myndighetene,

og dette tilsier at vi må starte tilpasningen omgående. Konsekvensene med redusert produksjon og verdiskaping blir dermed merkbare allerede i 2012.

Fleksibilitet I forslag til Hardangerfjordforskrift blir det trukket fram at selskap kan flytte aktivitet. Samtidig fastslår FKD at flere vil måtte redusere sin totale produksjon og muligens innstille driften. FKD legger også til at myndighetene ikke vil utbetale noen form for erstatning i saken.

Produksjonsnedgangen fra 2009 til 2010, som egentlig ble planlagt og godkjent i 2006 og 2007, er tatt ut gjennom mer samkjøring av produksjon med andre områder i Hordaland og Sogn og Fjordane (datterselskap av bedrifter i H + L), omlegging av drift og reell utfasing av produksjon.

Det som nå skal tas ut av Hardangerfjorden + Langenuen har minimale muligheter for å få plass på utsiden. Dette grunnet flere forskrifter innført etter 2007, samt at det tar bort vekstmuligheter for de bedriftene som er plassert i områder en ønsker å flytte til. Den produksjon som fra 2014 tas ut av fjordsystemet vil for fremtiden måtte ansees som tapt. Det tapte volumet er i seg selv alvorlig, følgeskadene øker alvorlighetsgraden og denne vil komme på både innsiden og utsiden av Hardangerfjorden. Samtidig varsler forskriften at Hardangerfjorden ikke vil få framtidig vekst.

Sysselsetting Oppsummering:
For Sjøtroll sin del vil et tap av 10 000 tonn produksjonskapasitet konkret føre til bortfall av følgende antall arbeidsplasser:

Ansatte på sjø	Bortfall av minimum 18 årsverk
Ansatte i stamfisk og settefisk	Bortfall av minimum 10 årsverk
Ansatte i prosess	Bortfall av minimum 67 årsverk
Annen virksomhet	Bortfall av ca. 150 årsverk

Når faktisk produksjon tas dramatisk ned, faller behovet for ansatte bort både på sjø og land:

Sjø:	Færre lokaliteter i drift gir automatisk færre ansatte.
Land	Mindre behov for settefisk grunnet nedskalering av produksjon vil gi behov for færre landanlegg og færre ansatte. Dette vil gi alvorlige utslag både for små og store selskap.
Øvrig	SINTEF har tidligere beregnet at hvert årsverk i Havbruksnæringen bidrar til 1.7 årsverk i annen virksomhet.

Foruten bortfall av merkantile stillinger i næringen samt servicestillinger, vil omkringliggende industri merke nedgangen dramatisk (tømrere, elektrikere, rørleggere, servicebedrifter, produsenter av utstyr m.v.).

Det er på det rene at mye kompetanse vil forsvinne ut av regionen / være tapt for fremtiden.

Saksbehandlingstid

Forskriftens forslag om å overføre ansvar for havbruksforvaltningen i Hardanger og Sunnhordland tilbake til Fiskeridirektoratet vil ytterligere forlenge saksbehandlingen og vanskeliggjøre samarbeidet mellom etatene i fremtiden. At Fylkeskommunen på denne måten mister næringspolitisk innflytelse, er på tvers av vedtak Stortinget tidligere har gjort i saken.

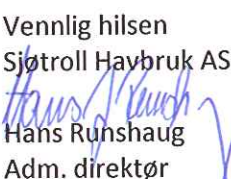
Konsekvensutredning

FKD sitt framlegg til Hardangerfjordforskrift medfører etter vårt syn utilsiktede utslag med både næringsmessige og samfunnsmessige konsekvenser. Det kan virke som om forslaget er ført i pennen uten at det er innhentet tilstrekkelig med informasjon om virkningen av eksisterende tiltak og regelverk. Den nye forskriften får ikke bare alvorlige konsekvenser for de som bor og lever langs hele fjordsystemet, men også flere kommuner og lokalsamfunn vil påvirkes negativt av forskriften. Konsekvensene for Sjøtroll er allerede begrunnet, men de helhetlige konsekvensene innen tilstøtende næringer og i fylket utover Hardangerområdet er fortsatt uoversiktlig. Manglende konsekvensutredning er sannsynligvis i strid med Utredningsinstruksen.

Hvis forskriften blir innført uten konsekvensutredning, vil dette kunne medføre at forskriften i ettertid blir kjent ugyldig. Vi vil vurdere om det er grunnlag for erstatning for de tap dette i så fall vil medføre for vår virksomhet.

Etter vårt syn bør de allerede innførte forskrifter få virke over en lengre periode før nye tiltak iverksettes. Vi har ennå ikke sett effekten av de tiltak som ligger i eksisterende forskrifter.

På bakgrunn av en konsekvensutredning kan det arbeides videre med kunnskapsbaserte løsninger. Konsekvensene av Hardangerfjordforskriften er så omfattende og uavklart at den etter vårt syn uansett må konsekvensutredes før en eventuell iverksettelse.

Vennlig hilsen
Sjøtroll Havbruk AS

Hans Runshaug
Adm. direktør